

Nro. 35.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Pénteken Oktober 30-ik napján 1812-dik
esztendőben.

☆☆☆☆☆☆

B é t s.

Eő Császári és Apostoli Királyi Felsége, Mélt.
L. Báró Losontzi *Bánffy György* Oberster Urat,
a' közelebb múlt Török és Frantzia háborúkban,
nem különben 1809-ben a' Nemes Erdély Ország-
gi Insurrectionál tett, és valósággal megbizonyí-
tott hív és hasznos szolgálattyaért, taxa nélkül
a' maga arany kultsos Hívének méltóztatott ke-
gyelmesen kinevezni.

Frantzia Birodalom.

A' *Journal de l' Empire* tizmű Frantzia újság
leveleknek 16-ik Octoberi darabja azt tartja, hogy
Eő Felsége a' Római Király olly friss egésség-
ben legyen, a' milyent tsak kívánni lehet, hogy
az Eő elmebéli tehetségei naponként mind job-

ban jobban kifejtődzenek; hogy már maga is tud jární, és hogy a' St. Cloudi környéken udvari mesternéje és tisztjei által kísértetvén gyakorta sétálgat. — Annak a' *Paradier* nevezetű Tudósának, a' ki a' Podagra ellen nem régiben igen hathatós orvosló eszközt talált, 's avval sokakon is segített, 24000 frankot rendelt Napoleon Császár jutalomúl. Azon eszközt maga is árulhatya *Paradier*, és egy Orvos segedelme által másokat is gyógyíthat.

Egy Tudós útaxó, a' ki Londónból Párisba ment, azt beszéllette, hogy a' Londoni Publikum néhány napokig azt hitte, hogy a' Moszkvai igen véres verekedés után, az Orosz hadi seregek voltak a' győzedelmesek; hogy a' Londoni ministeriális újság levelek kihirdetése szerént, a' Vistula folyóvízhez vonták magokat vissza a' Frantziák, és hogy még az antiministeriális újság levelek is hitelt adtak eleinte az Orosz Csász. Armádiánál lévő Lord *Cathoarts* hamis tudósításainak. Hanem minekutánna a' Fr. nagy Armádiának 19 ik és 20-ik Bülletinjei Londonban is esméretesek lettek volna, különböző hírek kezdettek ott is szárnyalni, és akarmint igyekeztenek légyen is a' ministeriális újság levelek azoknak a' Fr. Bülletinoknak igazságos vóltát kétségbe hozni, 's meg táfolni, de Moskau városának elfoglaltatása, 's az Orosz hadi seregeknek Kaluga és Kazán felé való hátrálások tellyes hitelt adtak a' Fr. Bülletinnek.

Warschawi Hertzegség.

Warsau városában sok haszontalan hírek szárnyaltak néhány hetektől fogva. Sokan azt hitték, hogy egy számos seregekből álló Orosz

ármádia marsirozott volna a' Vistula folyóvíz mellé, mások ismét azt, hogy igen sok Basirai Tatárok és Kozákok lepték volna el a' Bug és Vistula közt fekvő földet. Ezeknek a' költött híreknek meg tzáfolásokra illendő intézeteket tett a' Warsai Kormányzék, 's szorossan meg vizgáltatván a' dolgot úgy találták, hogy azt néhány szökevények terjesztették volna ki, a' kik a' *Tsitsagoff* Generál ármádiáját a' Bug folyóvíz jobb partyára marsirozni, és néhány patrollirozó Kozákokat imitt amott kerengeni láttak. E' folyó hólnap 17-ikén egy hirdetményt tétetett közönséggé a' Warsai Kormányzék, mellyben azal vígasztalta az oda való lakosokat, hogy tellyességgel semmi okok nints a' nyughatatlanságra és félelemre.

Ezen a' Hertzegségén, a' mint a' közönséges és magános tudósítások tartják, sok hadi nép takarodik a' Feldmarsal Hertzeg *Schwarzenberg* Bug folyóvíz jobb partyán fekvő ármádiájához, melly rövid idő múlva számára nézve erősebb léssen a' *Tsitsagoff* Admirál ármádiájánál.

Hadi Történetek.

A' Moskaui újabb hadi tudósítások szerint a' fő Orosz ármádia bizonyossan *Katuga* felé vonta magát hátrább, mellyet a' Nápolyi Király ármádiájának előserege nyomba űzött, és October 9 ik napján *Náraig*, melly Moskoutól 20 óráni-ra fekszik, nyomúlt utánna. Minden nap verednek egymással, de mindenkor a' Frantzia hadi seregek a' győzedelmesek. — Az *Eichingeni* hertzeg (Marsal Ney) *Boderosdkba* tette által a' maga fő hadi szállását. — Az Olasz Ortzági Vi-

ce Királynak külső' vigyázó seregei *Toitsa* mellett voltak, melly Moskautól észak felé, a' Dwitrovi országos út mellett fekszik.

A' Moskaui 26-ik Septembéri tudósítások így szólnak. Az Orosz Birodalombéli Kormányzók ugyan azon iparkodott, hogy a' jelenvaló háborúban a' föld népét fegyverbe öltöztesse, de feltételében nem boldogúlhatott. Számossan azok között, a' kik erőszakosan kényszerítették a' fegyverfogásra, az éhség és lankadság miatt meghóltak, mint a' barmot úgy hajtották őket a' fegyverfogásra, a' kik a' nékiek adott dárdákat elhánván honnyaikba vissza mentek. Egész formaruhájok abból állott, hogy kutsmájokra olly réz darab függesztetett, mellyen egy A. betű és egy görög kereszt volt. — A' Moskaui ifjak kis granatiros kompániákra, gyalog vadászokra, és lovas kozákokra voltak fel osztva, akaratjuk ugyan volt, de erejük a' futásra kevés, kik között minden nap sokan fogattatnak el, és a' mint tapasztaltatik, minden hadakozásra való indulatjokat elvesztették.

A' Moskaui vár, az úgy nevezett *Kremel* meg erősítésében sok ezer ember foglalatoskodik, az abban találtatott zászlók és ritkaságok, mellyek a' régi Czároknak uralkodások alatt oda gyűjtettek, most Párisba küldetnek. — Már is olly sok magazinumok találtattak fel, hogy azokban lévő eleségek a' Frantzia ármadiának tápláltatására egynéhány hólnapokig elegendők lesznek.

A' Moskvai igen véres verekedésben sebbe esett Orosz hertzeg *Bagration* meg hólt, az ő osztály seregének kormányozása *Tormasow* General-Lajtinantra bízott. — A' Polotzki veres

kedésben egy nagy reménységű ifjú vitéztől, úgymint *Casabianca* Oberstertől fosztatott meg a' Frantzia Császári Ármádia, a' ki a' maga 11 ik gyalog regimentje előtt az ellenséggel viaskodván virágzó ifjúságának 26-dik esztendejében agyon lövetett. Gr. *Casabianca* Generál és Senátor fia volt — Az ágyú golyóbis az ifjak és vének, a' köz rendű éz nagy házból származott katonák közt semmi különbséget nem szokott tenni.

Orosz Birodalom.

A' Fr. győzedelmes hadi seregeknek Moskau városában való bemeneteiek előtt harmad nappal azt végzették el az oda való lakosok egymás közt, hogy az Orosz ármádia egy része fő vezérének, hertzeg *Wittgenstein* Generál Lajtinántnak 200 ezer rubelt ajándékozzanak egy arany edénykébe bészárva. Ezek a' szerentsétlen lakosok (így szól felöllők a' *Journal de l' Empire* nevű Párisi közönséges újság leveleknek szerzője) midőn ezt végzették volna, ingyen sem gondolkoztak arról hogy abban a' szempillantatban, mellyben ők illy nagy lelkűséggel és hazafiúi buzgósággal viseltetnek a' haza védelmezőihez, ugyan akkor azon város kormányozója Gróf *Rastopsin* azokat az égető fáklyákat, mellyekkel minden vagyonait és jószágokat meg emésztette, veszedelmekre elkészítette.

A' Moskaui 26-ik Septembéri magános tudósítások szerint, a' Frantzia nagy ármádia ott, és azon város környékén tsendessen pihent, hanem a' Nápolyi Király és Hertzeg *Ponyatowszki* a' vezérlések alatt lévő osztály seregekkel Kaluga felé úzik az ellenséget. Az Orosz Ármádia Moskauhoz 12 vagy 15 óráni messzeségű földre

állapodott meg, oly nagy zürzavarba esvén, hogy jó formán semmihez sem foghat. — Osz-
tályos Lengyel Generális *Dombrowski* a' *Ma-*
lachowski Oberster brigadájával magát öszve kap-
tsólván Bobruysk mellett üstökbe kapott két
Orosz kolonnéval vagy tsapattal, és úgy meg-
verte azokat, hogy kénytelenek voltak Mozyr felé
nyakra före hátrálni.

Török Birodalom.

A' Konstantinápolyi 25-ik Septemberi tudó-
sítások szerént, egy oly ritka dolog történt a'
kormányozás dolgában, melly az oda való Pub-
likumnak figyelmetességét nagyon magára húzta,
melly ebből áll. Az uralkodó Zultán a' Diván-
nak híre 's megegyezése nélkül *Ahmed* Basa nagy
vezért méltóságos hivataljától megfosztván *Brus-*
sába számkivetésbe küldötte, minden kintsétől
és jószágától megfosztotta, és ezen változsról
tsak akkor tudósította a' Divánt, mikor *Chursid*
Ahmed Basának nagy vezérségre lett emeltetésé-
ről annak hírt adatott. Mivel az ily dolog a'
Fényes Portánál szokatlan, nagy érzékenységet
szerzett a' Divánnak tagjaiban.

Tsak hamar a' Nagy Vezérnek számkive-
tésbe való küldetése után a' Kajmakám *Schakir*
Ahmed Basát is hasonló szerentsétlenség követ-
te, és ő is Stankoiba küldetett számkivetésbe,
azon különbséggel, hogy az ő sok jószágai nékie
ugyan meghagyattak, de a' Csász. palótában
lévő kvártélyának igen költséges és betses bútor-
jai az ő utánna következő Kajmakánnak *Rusdi Su-*
lejman Basának hagyattak. Ez az új Kajma-
kám minden szerentséjét az új nagy Vezirnek kö-
szönheti, kinek maga eránt való jó akaratját az

által nyerte meg, hogy ő a' Nissai Armádiánál a' Proviántnak, vagy tábori eleségnek fő gondviselője lévén, híven és szorgalmatosan folytatta azon hivatalját, és különbkülönbféle nagyhivatalokat viselt ember. A' melly napon az ő előtte való Kajmakám számkivetésbe küldetett, ugyan akkor Konstántzinápolyba hívatván, a' Diván gyűllésébe vezetett, és a' Nagy Vezér 's több Ministerek jelenlétekben hivataljába béiktattott, és az uralkodó Sultánnak ez iránt kiadott *Hatti-Serifje*, az az, titkos parantsolatja elolvastatott. (Litterae manu Imperatoris Turcici consignatae). Az illy titkos Császári parantsolat eránt oly nagy tisztelettel viseltetnek a' Muzulmannok, hogy mihelyt nékiek meg mutattatik, azt meg tsókolják, és készebbek meg halni, mint sem annak foglalatja ellen leg kissebbet is szólni vagy miveln. Illyen Katti Serifet szokott a' Török Császár azokhoz a' ministerekhez küldeni, a' kiket meg akar fojtatni. — Ebben a' Császári parantsolatban a' számkivetésben küldetett Kajmakám avval vádoltatik, hogy a' fő városnak táplálására szükséges eledeleknek megszerzésében restelkedett. melly miatt zúgolódni is kezdett a' nép; hogy a' maga udvari tselédit és barátit más érdemesebb Stórus szolgáltnak károkra meg gazdagította.

Olasz Ország.

Arról a' híres, de szerentsétlen Aeronautáról, avagy levegőben való hajós mesterről Gróf *Zambeccari Ferentzről*, a' ki a' múlt Septemberben leg utolsó próbát tett Bolognában, következő jegyzést olvasunk a' külföldi közönséges újság levelekben. Ennek édes atya Gróf *Zambeccari János*, Spanyol és Német Országi Követ volt a' Pármai Hertzeginél, és első ifjúságában is nagy hajlandósággal a' Matthesisnek tanulására, egyszersmind a' tő volt. Életének 20-ik esztendejében a' S. Mattheus-regeknél fregatlajtnantá tétetett, és a' Algiriai haramja társaság birtokában lévő Oran városá-

nak megszállásakor magát nagyon megkülönböztette. Hanem ama híres Frantzia Filozofusnak *Raynal*nak írásait szorgalmatosan olvasván a' fregatta Káplánjával öszve veszett, a' ki őtet az Inquisitióval fenyegetvén, el-szökött, Párisba ment, de ott sem vólt bátorságban, és a' Spanyol Követnek javaslásából, a' ki az ő talentomit nagyon betsülte, onnan Londonba ment, és ott egy Anglus Admirállal megismerkedvén, annak társaságában Pétersburgba útazott, 's ott a' híres *Potemkin* Orosz Feldmarsaltól ismét fregát hadnagynak tétetett az Orosz szolgálatban. A' Törökök ellen való háborúnak egyik expedíziójában Török rabságra esvén Konstantinápolyba küldetett, és ott sok esztendő tétött el a' tömlőizben.

Ezen fogsága alatt gondolta ki a' levegőben úszó hajónak egyarányúságáról való theoriáját, és azokat a' megjobbításokat, mellyeket abban tenni igyekezett vala. — Végtere a' Spanyol Kir. Udvar maga közbevetésére a' fogságból kiszabadult, és a' Király hozzá való kegyelmességének személyes meg köszönésére Madritba ment, onnan hazájába Bolognába, a' hol megházasodván három gyermeket nemzett. A' maga levegős hajójával Istriában tett leg első próbát, 1803-ik esztendőben, de mingyárt akkor nagy szerentsétlenséggel, mivel hajójával egyútt a' tengerbe esvén, sokáig küszködött a' tenger habjaival, 's a' bal keze megfagyott; 1804-ikben második és szerentsés próbát tett, és az ő theoriája sok tudós embereknek megtettzett. De ő evvel sem elégedett meg, hanem 1805-ikben ide Bétsbe jött, 's itt kívánt hajójával harmadik próbát tenni, de az akkori háború, és az erre nézve itt tétett bátorság szélzó intézetek miatt kéntelen vólt Olaszországba vissza menni. — Ezen idő pontjától kezdve nem szúnt új próbához készülni, végtere a' múlt hólnapban életével fizetett.